

Δημόσιες-Κινητές Βιβλιοθήκες και παροχή υπηρεσιών στο κοινό: το νομικό πλαίσιο

Συνέδριο:

Αρχεία, Βιβλιοθήκες και Δίκαιο
στην Κοινωνία της
Πληροφορίας

Αθήνα, 2 και 3 Φεβρουαρίου 2006

Δημόσιες Βιβλιοθήκες

- Υπουργείο Εθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Ειδική Γραμματεία Βιβλιοθηκών και Αρχείων
- Δ/νση Βιβλιοθηκών και Αρχείων

—	29 Δημόσιες Κεντρικές Βιβλιοθήκες
—	17 Δημόσιες Βιβλιοθήκες

Κινητές Βιβλιοθήκες

- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.
- Μέτρο 2.1 «Αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης Εκπαίδευσης»
- Ενέργεια 2.1.3 «Ενίσχυση και Εμπλουτισμός Βιβλιοθηκών»
- Κατηγορία πράξεων 2.1.3.β «Ολοκλήρωση του έργου των Κινητών Βιβλιοθηκών»

Κινητές Βιβλιοθήκες-Στόχος

- Υποστήριξη των εκπαιδευτικών στόχων του αναλυτικού προγράμματος
- Η ανάπτυξη της θετικής στάσης των μαθητών για διάβασμα και χρήση της Βιβλιοθήκης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων αναζήτησης πληροφορίας
- Εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες
- Πρόσβαση σε εθνικά, τοπικά και διεθνή δίκτυα

Δημιουργία Δημοσίων Κέντρων Πληροφόρησης

- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων-Ειδική Γραμματεία Βιβλιοθηκών και Αρχείων
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» του Γ' Κ.Π.Σ.
- Μέτρο 1.1. Εξοπλισμός και δικτύωση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης»
- Κατηγορία Πράξεων 5 «Δημιουργία Δημοσίων Κέντρων Πληροφόρησης»

Δημόσια Κέντρα Πληροφόρησης- Επιδιώξεις-Οφέλη

- Ένταξη των πολιτών της περιφέρειας στην Κοινωνία της Πληροφορίας.
- Αύξηση της χρήσης των τοπικών πηγών πληροφόρησης
- Εξάλειψη ανισοτήτων στο εκπαιδευτικό πληροφοριακό σύστημα μεταξύ κέντρου και περιφέρειας.
- Εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες.

Στοιχεία κίνησης Δημοσίων και Κινητών Βιβλιοθηκών

	46 Δημόσιες	28 Κινητές (35 βιβλιοαυτοκίνητα)
Συλλογές βιβλίων	2.128.500 τόμοι	302.306 τόμοι
Δανεισμοί	618.000 τόμοι	1.000.000 τεκμ.
Δανειστικά Κέντρα		1.907
Αριθμός Χρηστών	300.228	131.164
Αριθμός μαθητών	124.558	125.898

Νόμος 3149/2003 «Εθνική Βιβλιοθήκη, Δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις»

Σκοπός των Δημοσίων Βιβλιοθηκών είναι να προωθούν χωρίς πολιτικές, θρησκευτικές, φυλετικές ή άλλες διακρίσεις τη γνώση, την πληροφορία, την εκπαίδευση και τον πολιτισμό.

Αυτό επιτυγχάνεται με:

- Την απόκτηση βιβλίων, περιοδικών, εφημερίδων, οπτικοακουστικού, ηλεκτρονικού και κάθε είδους υλικού για χρήση του αναγνωστικού κοινού,
- Την οργάνωση του υλικού κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ευχερής η πρόσβαση του κοινού,
- τη συγκρότηση και λειτουργία αναγνωστηρίων
- την παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης στο κοινό

Κανονισμός Λειτουργίας Βιβλιοθηκών

Υπουργική απόφαση αριθ. 83064/ΙΖ
(ΦΕΚ1173/Β. 20.8.2003)

Ρυθμίζει κατά ενιαίο τρόπο θέματα που:

- προβλέπονται από τις διατάξεις του νόμου
- έχουν σχέση με την οργάνωση, λειτουργία και δράση των Βιβλιοθηκών
- Πρέπει να περιλαμβάνονται στον Εσωτερικό Οδηγό Λειτουργίας κάθε Δημόσιας Βιβλιοθήκης

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας

Μέχρι σήμερα μικρό ποσοστό (περίπου 20%) έχει καταρτίσει Ε.Ο.Λ.

Αυτό πιθανότατα οφείλεται στο γεγονός ότι ενώ όλες οι δράσεις των Δημοσίων Βιβλιοθηκών προσδιορίζονται με σαφήνεια στον ισχύοντα Κανονισμό Λειτουργίας, δεν υποστηρίζονται επαρκώς από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας – 1η προσέγγιση

Σκοπός :

Η Βιβλιοθήκη
λειτουργεί ως τοπικό
κέντρο πληροφόρησης
που εξασφαλίζει στους
χρήστες της πρόσβαση
σε κάθε είδους γνώση
και πληροφορία

Εξασφαλίζεται
το καταστατικό
δικαίωμα του
πολίτη

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας – 1η προσέγγιση

Οργάνωση υλικού:

Η οργάνωση του
Υλικού της
Βιβλιοθήκης γίνεται
με βάση διεθνείς
βιβλιοθηκονομικές
προδιαγραφές και
πρότυπα

Η άδεια χρήσης
των προτύπων
θεωρείται
δεδομένη

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας –Ανάπτυξη συλλογών

Επιλογή υλικού:

Το υλικό αντανακλά τις τρέχουσες τάσεις και όλους τους τύπους των πρόσφορων μέσων και της σύγχρονης τεχνολογίας.

Αποφεύγεται υλικό που έχει προφανή σκοπό το θρησκευτικό προσηλυτισμό, κλπ.

Τίθεται θέμα λογοκρισίας ή περιορισμού της δυνατότητα πρόσβασης σε ορισμένο υλικό.

Πως εξασφαλίζεται η ελευθερία έκφρασης;

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας –Ανάπτυξη συλλογών

2. Πρόσκτηση υλικού

- Αγορές,
 - Δωρεές,
 - Υποχρεωτική κατάθεση τεκμηρίων σε έντυπη ή άλλη μορφή
- Γίνεται αναφορά στη δυνατότητα επιβολής προστίμου

Η Υποχρεωτική κατάθεση και στις Δημόσιες Βιβλιοθήκες προβλέπεται με το άρθρο 12 του νόμου 3149/2003.

Πρέπει να ερευνηθεί το ύψος και ο τρόπος επιβολής προστίμου

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας – Ανάπτυξη συλλογών

3. Διατήρηση-Αναπαραγωγή τεκμηρίων

Την πολιτική της
αναπαραγωγής τεκμηρίων
για την εξυπηρέτηση των
χρηστών καθορίζει η ίδια η
Βιβλιοθήκη μέσα στα
πλαίσια του νόμου
2121/1993 «περί
πνευματικής ιδιοκτησίας»

Ποιες είναι
αυτές οι
προϋποθέσεις;

Είναι εφικτή η
αναπαραγωγή
υλικού μέσα στη
Βιβλιοθήκη;

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας – Παροχή υπηρεσιών

1. Πληροφοριακές

- Συλλογές
- Διαδανεισμός
- Χρήση νέων τεχνολογιών
- Διαδίκτυο
- Ιστοσελίδες

Τι ισχύει για το διαδανεισμό;
Είναι νόμιμη η αποστολή φωτοτυπημένων άρθρων σε άλλες βιβλιοθήκες και η αποθήκευσή τους στους Η/Υ τους;

Από ποιόν χορηγείται η άδεια ψηφιοποίησης του υλικού;

Πως εξασφαλίζονται τα δικαιώματα των δημιουργών;

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας – Παροχή υπηρεσιών

2. Δανειστικές

Η πολιτική δανεισμού διαμορφώνεται από κάθε Βιβλιοθήκη και περιγράφεται αναλυτικά στον ΕΟΛ

Δικαίωμα δανεισμού έχουν όλοι όσοι είναι μέλη της Βιβλιοθήκης

Σύμφωνα με την οδηγία 2001/29 για οποιαδήποτε χρήση του έργου απαιτείται η έγγραφη άδεια του δημιουργού.

Πως οι Βιβλιοθήκες μπορούν να δανείζουν το υλικό τους σύννομα;

Στην περίπτωση του Αρχείου των Μελών έχει εφαρμογή ο ν. 2472 για τα προσωπικά δεδομένα;

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας – Παροχή υπηρεσιών

3. Φωτοτύπηση

Το υλικό δίνεται για φωτοτύπηση.

Η φωτοτύπηση δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα, παρέχεται με χρέωση.

Δεν επιτρέπεται η φωτοτύπηση ολόκληρων έργων

Ο αριθμός των σελίδων ορίζεται από διεθνείς συμβάσεις

Πως καθορίζεται το ανώτατο όριο των φωτοτυπημένων σελίδων;

Πως καθορίζεται το ύψος του κόστους;

Εφαρμόζεται η διάταξη του ΠΔ 186/92 του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων;

Τι συμβαίνει όταν τα συνολικά ετήσια έσοδα υπερβαίνουν το ποσό των 4.000 ευρώ;

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας – Πρόσβαση στο διαδίκτυο

Δίδεται η δυνατότητα πρόσβασης από το Δημόσιο Κέντρο Πληροφόρησης με βάση:

- Τον ΕΟΛ και τις υπάρχουσες πηγές πληροφόρησης
- Τους περιορισμούς χρήσης που επιβάλλει η Βιβλιοθήκη (εγγραφή μελών, εξουσιοδότηση κηδεμόνα)

Υπάρχουν νομικοί περιορισμοί για την πρόσβαση στο διαδίκτυο από το χώρο της Βιβλιοθήκης;

Πως εξασφαλίζεται η νόμιμη χρήση όλων των προγραμμάτων Η/Υ;

Αρκεί η αγορά της άδειας χρήσης τους;

Είναι νόμιμη η απαίτηση για εξουσιοδότηση από τον κηδεμόνα;

Εσωτερικός Οδηγός Λειτουργίας – Κινητές Βιβλιοθήκες

Η κινητή Βιβλιοθήκη λειτουργεί ως σχολική και ακολουθεί τον Κανονισμό Λειτουργίας των Σ.Β.

Η Δημόσια Βιβλιοθήκη λειτουργεί και ως Σχολική εξασφαλίζοντας πρόσβαση στο υλικό της στο σχολικό κοινό.

Η Δημόσια Βιβλιοθήκη μπορεί να κάνει χρήση των περιορισμών του 2121/1993 που επιτρέπουν την αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς σκοπούς;

Πως διασφαλίζεται η εφαρμογή της όταν στον ίδιο χώρο εξυπηρετείται και το υπόλοιπο κοινό το οποίο δεν αντιλαμβάνεται τη διαφορά;

Στοιχεία από Εσωτερικούς Οδηγούς Λειτουργίας

Δημόσιες Βιβλιοθήκες	Ναι
Αριθμός Ε.Ο.Λ (στο διαδίκτυο)	8
Αρχείο Μελών	100%
Δανεισμός βιβλίων	100%
Χρέωση για καθυστέρηση	70%
Δανεισμός Ο/Α υλικού	35%
Δανεισμός Ο/Α με χρέωση	12%
Φωτοτυπίες με ανώτατο όριο σελίδων	100%
Φωτοτυπίες με χρέωση	50%

Τι επιδιώκουμε;

- Αποτύπωση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες σχεδόν σε καθημερινή βάση από την έλλειψη του αναγκαίου, για την εφαρμογή του Κανονισμού Λειτουργίας τους, νομικού πλαισίου και
- Τεκμηρίωση της ανάγκης δημιουργίας σύννομου κώδικα δεοντολογίας που θα διέπει την παροχή υπηρεσιών στο κοινό από όλες τις Βιβλιοθήκες.

Τι ελπίζουμε;

Όλοι οι φορείς και τα συναρμόδια Υπουργεία θα συνεργαστούν προκειμένου:

- Να αποτυπωθεί αντικειμενικά η υπάρχουσα κατάσταση.
- Να εξετασθούν διεθνείς εμπειρίες και πρακτικές και να εφαρμοστούν στις Ελληνικές Βιβλιοθήκες.
- Να συμπληρωθούν οι υπάρχουσες διατάξεις για να γίνει δυνατή η εφαρμογή του Κανονισμού Λειτουργίας Βιβλιοθηκών που θα συμπληρωθεί αναλόγως.

Τι ελπίζουμε;

- Να προστατευθούν τα συνταγματικά δικαιώματα των δημιουργών και της ολότητας στα πλαίσια μιας Δημόσιας Βιβλιοθήκης ανοικτής στο κοινό.
- Να προστατευθούν οι υπεύθυνοι των Βιβλιοθηκών από τον κίνδυνο κατάχρησης των δικαιωμάτων των χρηστών και των δημιουργών.
- Να οριοθετηθεί ένας κώδικας δεοντολογίας για τις παρεχόμενες από τις Βιβλιοθήκες υπηρεσίες, με όρους σαφείς και κατανοητούς από όλους, νομικούς και μη, που θα ενταχθεί στους Κανονισμούς Λειτουργίας τους και θα είναι δεσμευτικός για όλους

Δημόσιες-Κινητές Βιβλιοθήκες και παροχή υπηρεσιών στο κοινό: το νομικό πλαίσιο

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Ελένη Τζινιέρη-Τζανετάκου

Δ/ντρια

Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης

Σπάρτης